

Ukážka z knihy *Krátky neobyčajný život Oscara Waa*

Autor: Junot Díaz

Preložil: Milan Kopecký

Oscar nebol jeden z tých frajerských Dominikáncov, čo sa za nimi idú všetci zabiť. Neodpaľoval homeruny, neskladal kvílivé serenády, nemal na pažbe tisíce zárezov latinského milovníka.

Okrem krátkeho obdobia na začiatku života sa mu so ženami darilo biedne. (Čo je u Dominikánca netypické).

Mal vtedy sedem.

V požehnaných rokoch ranej mladosti bol Oscar – náš hrdina – hotový casanova. Tento klasický typ škôlkarského milovníka večne striehol na šancu niektorú pobožkať, pri merengue sa priblížil k dievčatám odzadu a robil výpady panvou, ako prvý neger sa naučil perrito a potom ho tancoval pri každej príležitosti. Pretože v tom čase bol Oscar (ešte vždy) „normálny“ dominikánsky chalan vychovávaný v „typickej“ dominikánskej rodine, jeho prepukajúcemu šarmu pasáka aplaudovala rodina aj známi. Na oslavách – a oslav sa konalo veľa v tých dávnych sedemdesiatych rokoch, ešte než sa z Washington Heights stalo Washington Heights a na Bergenline Avenue sa vám nemohlo prihodiť, tak ako dnes, že sto blokov nezačujete iné ako španielčinu – sa vždy našiel nejaký opitý príbuzný, ktorý chlapca nacapil na nejaké dievča, a párik za všeobecného ujúkania napodobňoval hojdaivé pohyby dospelých.

Keby ste ho vtedy videli, povzdychla si jeho matka krátko pred smrťou. Bol to náš malý Porfirio Rubirosa.

Všetci ostatní chlapci v jeho veku sa dievčat stránili, ako keby boli nakazené škaredou formou Kapitána Tripsa. Oscar nie. Baby ho brali, „frajeriek“ mal na každý prst desať. (Postavou bol zavalitý, tučnota čakala za rohom, ale matka si dala záležať, aby chodil pekne oblečený a ostrihaný, a ešte než sa mu zmenili proporcie hlavy, mal iskriivé oči a guľaté líčka, ako badať z fotografií.) Dievčatá – kamošky sestry Loly, matkine priateľky, dokonca aj suseda Mari Colónová, vyše tridsaťročná pracovníčka pošty, ktorá nosila červený rúž a kráčala, ako keby mala namiesto zadku zvon – sa mu do radu hádzali k nohám. *Ese muchacho está bueno!* (Bolo na škodu, že je sympatický a evidentne sa mu doma nevenuujú? Ani náhodou!) V lete na návšteve u príbuzných v Baní to s ním bolo najhoršie, stával pred domom Neny Inky a pokrikoval na okoloidúce ženy – *Tú eres guapa! Tú eres guapa!* –, až kým sa jedna adventistka siedmeho dňa nepostázovala jeho starej mame, ktorá bleskovo zbalila chlapcov lascívny krám. *Muchacho del diablo!* Toto nie je kabaret!

Oscar vtedy zažíval svoj zlatý vek s kulmináciou v siedmom roku, keď mal dve frajerky súčasne, svoju prvú a poslednú *ménage à trois*. S Maritzou Chacónovou a Olgou Polancovou.

Maritza bola Lolina kamoška. Bola dlhovlasá, akurátna a taká pekná, že by mohla hrať vo filme mladú Deju Thorisovú. Olga sa, naopak, s rodinou vôbec nepoznala. Bývala na konci ulice v dome, ktorý ležal Oscarovej mame v žalúdku, lebo bol plný Portoričanov, ktorí večne posedávali na priedomí a nalievali sa pivom. (Akože, to mohli robiť aj v Cuame, nie? zlostila sa mama). Olga mala asi deväťdesiat bratancov a sesterníc a každý z nich sa volal buď Hector, alebo Luis, alebo Wanda. A keďže jej mama bola *maldita borracha* (to sú slová Oscarovej matky), Olga niekedy páchla ako latrina a deti ju prezývali pani Peabodyová.

Oscara prezývky netrápili, páčilo sa mu na nej, aká je tichá, ako mu dovoľí hodiť ju na zem a kmásať sa, ako sa zaujímal o jeho figúrky zo Star Treku. Maritza bola nádherná, pri nej žiadnu motiváciu nepotreboval, aj ona sa okolo neho stále obšmietala, a on pokladal za prejav vlastnej geniality, že mu zišlo na um buchnúť do toho s obidvomi naraz. Sprvu sa tváril, že to

nie on ich zve na rande, ale jeho najväčší hrdina Shazam. No keď obe kývli, nemalo zmysel ďalej sa na niečo hrať. Nešli so Shazamom, šli s ním.

Byť na rande v tých o čosi nevinnejších časoch znamenalo stáť blízko pri sebe na autobusovej zastávke, potajme sa chytiť za ruku a dať si dve seriózne pusy na pery, najprv s Maritzou, potom s Olgou, keď sa skrývali za kričkom. (Pozrite na toho *macha*, chválila sa matka priateľkám. *Qué hombre.*)

V milostnej trojici vydržali celý jeden krásny týždeň. Raz po škole si Maritza počkala na Oscara a za hojdačkou vyložila karty na stôl, Bud' ja, alebo ona! Oscar ju vzal za ruku a veľmi dlho a vážne jej vysvetľoval, ako ju ľúbi a že aj ona s touto dohodou súhlasila, ale Maritza ho nechcela počúvať. Mala tri staršie sestry, preto dobre vedela, ako to dopadá, keď sa ľudia o niečo delia. Kým sa jej nezbavíš, ani na mňa nepozri! Čokoládovo hnedá Maritza s prižmúrenými očami už vtedy prejavovala energiu ogúna, ktorú v sebe nosila a ktorou po zvyšok života tyranizovala svoje okolie. Oscar sa v zachmúrenej nálade vrátil domov za svojimi *Herculoidmi* a *Space Ghostom* (z obdobia, než ich začali kresliť v kórejských veľkovýrobniciach). Čo je ti? spýtala sa mama. Chystala sa práve do svojej druhej práce, na rukách mala ekzém, ktorý vyzeral ako obschnuté zvyšky večere. Keď Oscar zaľňukal, dievčence, jeho Moms de León div nerozdrapilo. *Tú ta llorando por una muchacha?* Za ucho ho dvihla na nohy.

Mami, prestaň, zvýskla sestra, prestaň!

Matka hodila syna na zem. *Dale un galletazo*, odfrkla, potom uvidíš, či si ťa tá malá *puta* bude vážiť.

Keby bol iný typ negra, možno by o tom galletaze uvažoval. Nešlo o to, že nemal otca, ktorý by mu ukázal, ako to chodí v mužskom svete – čo nemal –, len mu skrátka chýbali agresívne a výbojné sklony. (Na rozdiel od sestry, ktorá sa bila s chalanmi a bandami nedospelých *morenas*, len čo utrúsili krivé slovo o jej tenkom nose a rovných vlasoch). V bitkách mal Oscar v podstate nulový rating; ešte aj Olga s rukami ako špáradlá ho ľahko zložila. Agresia a zastrašovanie nepripadali do úvahy. Dobre si to premyslel. Ani to dlho netrvalo. Maritza bola krásna, Olga nie; Olga niekedy smrdela po šťankách, Maritza nie. Maritzu mal dovolené pozvať si domov, Olgu nie. (Portoričanku k nám? zhrozila sa matka. *Jamás!*) Hmyziu logiku rozhodovania medzi áno a nie zvládol ako málokto neger. S Olgou sa rozišiel nasledujúci deň na ihrisku, Maritza stála pri ňom a Olga plakala. Triasla sa ako večeť v oblečení po súrodencoch a o štyri čísla väčších topánkach. Úplný kolaps, z nosa jej tiekli sople!

Neskôr, keď sa z Olgy aj z neho stali obézni vyvrheli, Oscara zavše pichlo svedomie, keď si všimol, ako sa Olga sunie po ulici alebo tupo zíza pred seba na autobusovej zastávke v New Yorku, a v duchu sa spytoval, ako veľmi prispel svojimi vtedajšími chladnokrvnými kopačkami k jej súčasnému pocitu skurvenosti sveta. (Na ňom pritom rozchod nijakú stopu nezanechal; pamätal si, že nehol brvou, ani keď ju videl plakať. Povedal, Nebuď jak malá.)

Zato ho poriadne bolelo, keď sa Maritza rozišla s ním. V pondelok po tom, ako poslal Olgu sa pást', došiel na zastávku autobusu so svojou milovanou dózou na obed s motívom *Planéty opíc* a zbadal krásnu Maritzu, ako sa drží za ruku s tým ohyzdným Nelsonom Pardom. S Nelsonom Pardom, ktorý má z *Land of the Lost* najradšej Čaku! S Nelsonom Pardom, ktorý vo svojej hlúposti uveril, že mesiac je šmuha na oblohe a Boh ju zabudol utrieť. (Už-už sa k tomu dostane, ubezpečoval celú triedu.) S Nelsonom Pardom, z ktorého sa neskôr stane miestny expert na vlámačky, ale potom narukuje k námornej pechote a vo vojne v Zálive príde o osem prstov na nohách. Oscar si sprvu myslel, že zle vidí; slnko mu svietilo do očí, v noci sa nevyspal. Postavil sa vedľa nich a obdivoval svoju dózu, to realistické vyobrazenie diabolského Dr. Zaiusa. No Maritza mu nevenovala ani úsmev! Tvárila sa, že neexistuje. Mali by sme sa vziať, povedala Nelsonovi, ten sa iba stupídne usmial a pozrel hore ulicou, či už nejde autobus. Oscar v tom šoku nenachádzal slová. Sadol si na obrubník a pocítil, ako mu čosi nezastaviteľne pučí v hrudi, hrozne ho to vydesilo, a odrazu, ani nevedel ako, sa rozplakal. Keď za ním prišla

Lola a spýtala sa, čo je vo veci, iba pokrútil hlavou. Kukni jaký *mariconcito*, utrúsil ktosi. Nieкто iný mu kopol do milovanej dózy a poškriabal tvár generálovi Urkovi. Keď s uszlzenými očami nastúpil do autobusu, šofér, slávny prípad narkomana vyliečeného zo závislosti od PCP, brechol, Boha, nebud' jak decko.

Ako sa rozchod podpísal na Olge? Otázka v skutočnosti znela: Ako sa podpísal na Oscarovi?

Z Oscarovho pohľadu sa od chvíle, keď mu – Shazamovi – Maritza dala kopačky, začal jeho život sypať. V nasledujúcich rokoch stučnel. Nástup puberty bol neúprosný. Tvár mu dorantala tak, že zlatou by ju už nenazval nikto, a explózia vyrážok v ňom prebudila hanblivosť. Popritom ďalej priberal a jeho záujmy – kategorizované podľa žánrov –, po ktorých predtým neštekol pes, mu odrazu vyniesli renomé trapka s veľkým T. Kamarátov si nevedel nájsť za ten svet, pretože bol priveľmi grambľavý, priveľmi plachý a (ak sa dá veriť svedectvu deciek z jeho ulice) priveľmi divný (rád používal cudzie slová, ktoré sa naučil iba predchádzajúci deň). K babám sa už ani nepriblížil, pretože ho v lepšom prípade ignorovali, v horšom sa odtiahli a vynadali mu, že je *gordo asqueroso*. Zabudol, ako sa tancuje perrito, zabudol na pýchu, ktorú cítil, keď ho ženy z rodiny volali *hombre*. Dievča nepobozkal dlho, veľmi dlho. Ako keby všetko, čím vedel pritiahnuť dievčatá, v ten jeden posratý týždeň vyletelo hore komínom.

Niežeby sa jeho „frajerkám“ darilo ktovieako lepšie. Oscarova karma odopretej lásky sa nalepila aj na nich. Nejaký trol v Olginom genofonde z nej do siedmeho ročníka urobil strach naháňajúce monštrum, preto pila Bacardi rovno z fľaše a nakoniec musela odísť zo školy, lebo mala vo zvyku vykrikovať *NATAS!* uprostred triednickej hodiny. Dokonca aj prsia, keď jej konečne narástli, mala splasnuté a odpudivé. Raz v autobuse šplechla Oscarovi do tváre, že je *cake eater*, na čo jej takmer odvrkol, Ty máš čo hovoriť, *puerca*, ale bál sa, že by sa rozzúrila a zmastila ho; verejná *paliza* od dievčaťa by jeho už aj tak nízky index uznávanosti zrazila na úroveň vozičkárov a Joea Locorotunda, známeho tým, že masturbuje pred ľuďmi.

A prekrásna Maritza Chacónová? Prepona nášho milostného trojuholníka, ako dopadla tá? Než by ste stihli povedať, *Och, mocná Isis*, vyrástla z nej najobľetovanejšia guapa v Patersone, jedna z kráľovien Nového Peru. Pretože zostali aj naďalej susedia, Oscar ju vídal často, malú Mary Jane z geta s vlasmi hustými a čiernymi ako búrkový mrak, zrejme jedinú Peruánku na zemeguli, ktorá mala *pelo* kučeravejšie než jeho sestra (vtedy ešte nevedel o existencii Afroperuáncov alebo mesta s názvom Chincha), z jej ladných kriviek starci zabúdali na neduhy veku a ona od šiesteho ročníka chodila zásadne s mužmi dva-, trikrát staršími. (Maritza nevynikala v mnohých oblastiach – nešiel jej šport, škola ani práca –, ale muži boli jej doména.) Znamenalo to, že kliatbe unikla – že bola šťastnejšia než Oscar a Olga? Skôr asi nie. Z toho, čo Oscar vedel, bola ten typ dievčaťa, ktorú baví, keď ju chlapi otúkajú. Pretože sa jej to stávalo v jednom kuse. Keby ma chalan udrel, chvastala sa Lola, odhryzla by som mu z ksichtu.

Výjavy z Maritzinho života: ocuciava sa na priedomí, nastupuje alebo vystupuje z auta nejakého hoväda, iné hovädo ju gniavi na chodníku. Oscar všetky tie ocuciavačky, nastupovanie, vystupovanie a gniavenie sledoval celú svoju neveselú, sexom nedotknutú pubertu. Čo iné mal robiť? Z okna detskej izby videl priamo jej vchod, preto ho po očku sledoval, zatiaľ čo si maľoval figúrky z *Dungeons & Dragons* alebo čítal najnovšieho Stephena Kinga. Jediné, čo sa rokmi menilo, boli modely áut, veľkosť Maritzinho zadku a štýl vodičovej hudby. Najprv freestyle, potom hiphop éry Ill Willa, a potom, krátko pred koncom, nejaký ten Héctor Lavoe so svojimi chlapcami.

Takmer denne ju zdravil, veselo a s predstieraným šťastím, ona mu nevzrušene odzdravila, a tým to haslo. Na bozkávanie s ním, predpokladal, dávno zabudla – on, pravdaže, vôbec nie. Na strednú školu chodil Oscar k Donovi Boscovi, a pretože Odborné učilište Dona Bosca bola chlapčenská katolícka škola natrieskaná niekoľkými stovkami zmätených hyperaktívnych adolescentov, pre tučného, utiahnutého milovníka sci-fi literatúry bola zdrojom nekonečného utrpenia. Oscar prežíval strednú školu ako stredoveké pranierovanie, ako keby ho dali do klady

a od rána musel znášať trýznenie a ústrky zbesnenej hordy dementov, čo z neho malo akože urobiť lepšieho človeka, ale to sa nestalo – vlastne nikdy neprišiel na to, aké konkrétne ponaučenie si mal odniesť z rokov zúfalstva. Každý deň chodil do školy ako osamelý tučný mumák a do večera nepremýšľal o inom než o tom, kedy sa vyslobodí z vazalského jarma a ukončí nadvládu teroru. Hej, Oscar, sú na Marse buzeranti? – Hej, Kazoo, chytaj. Keď prvý raz počul slovné spojenie kreténske inferno, hneď vedel, kde sa nachádza a kto sú jeho obyvatelia.

V druhom ročníku sa Oscar s váhou vyhupol na zaslúžených 110 kíľ (115, keď bol v depresii, čo bolo často) a všetci, predovšetkým členovia rodiny, pochopili, že z neho bude miestny parigüayo. Nemal nič z vlastností typického dominikánskeho muža, babu by nezbalil, ani keby od toho závisel jeho život. Na športy bol ľavý, dokázal prehrať aj v domine, pohyboval sa nekoordinovane a loptu hádzal ako dievča. Nemal talent na hudbu, na tanec, na biznis, nevyzval sa v tlačnici, v rape ani v ničom inom. A čo bolo zo všetkého najhoršie: nedalo sa naňho pozeráť. Pochlpené kučery si česal do portorického afro, nosil obrovské bakelitové okuliare – jeho jediní dvaja kamaráti Al a Miggs o nich hovorili, že je to jeho „kundí repelent“ –, na hornej pere sa mu chvelo niekoľko odpudivých fúzikov a blízko posadené oči mu dodávali mierne retardovaný výraz. Mal Mingusove oči. (Na toto prirovnanie došiel sám, keď sa raz prehrabával v matkinej zbierke platní; bola jediná Dominikánka zo starej školy, o ktorej vedel, že chodila s *morenom*, až kým Oscarov otec neurobil krátky proces s touto podobou myšlienky Afričania Afričanom). Máš oči po starom otcovi, povedala mu raz Nena Inca, keď ju prišiel navštíviť do Dominikánskej republiky, čím ho chcela povzbudiť – kto nie je rád, keď sa podobá na predka? –, ibaže tento konkrétny predok dožil vo väzení.

Oscar bol vždy mladý fantasta – ten typ decka, ktoré číta Toma Swifta, miluje komiksy a pozerá *Ultramana* –, ale na strednej škole prepadol svojim žánrovkám úplne. V období, keď sme sa my ostatní učili hrať čiaru, kopat' si loptu o stenu, šoférovať bratovo auto a vláčiť mŕtvych vojakov rodičom poza chrbát, Oscar šrotoval Lovecrafta, Wellsa, Burroughsa, Howarda, Alexandra, Herberta, Asimova, Bovu a Heinleina, ba dokonca aj starcov, ktorí boli už na ústupe – E. E. „Doc“ Smitha, Stapledona a toho, čo napísal všetky knihy s Docom Savageom –, bral to do radu, knihu za knihou, autora za autorom, epochu za epochou. (Šťastnou hrou osudu mali patersonské knižnice tak málo peňazí, že držali v katalógu aj fantastiku predchádzajúcej generácie.) Bolo nemožné odtrhnúť ho od televízora, keď dávali akýkoľvek film alebo seriál s monštrami alebo vesmírnymi loďami, alebo mutantmi, alebo neutrónovými bombami, alebo generačnými sudbami, alebo mágiou, alebo megalomanskými zloduchmi. Oscarovi tieto záujmy umožnili prejavíť genialitu, o ktorej stará mama tvrdila, že je súčasťou rodinného dedičstva. Bol schopný písať v elfčine, rozprávať po čakovsky, rozlíšiť od seba série Slan, Dorsai a Lensman do podrobných detailov, o vesmíre Marvelu vedel viac než Stan Lee a rolovým hram sa oddával so zaniatením fanatika. (Čerešničkou na torte by bolo, keby vynikal aj vo videohrách, no hoci vlastnil Atari a Intellivision, akosi mu chýbali tie správne reflexy.) Možno keby dokázal skryť svojho vnútorného otaku tak ako ja, svet by bol k nemu zmierlivejší, ale to nedokázal. Chalanisko nosil svoje vyvrhľstvo hrdo ako rytier Jedi svetelný meč, ako Lensman svoje sklíčko. Normálnosť by mu neverili, ani keby chcel.

Oscar bol spoločenský introvert, ktorý sa na hodinách telesnej výchovy triasol od strachu, sledoval obskúrne britské seriály ako *Doctor Who* alebo *Blake 7*, poznal rozdiel medzi bojovníkom Veritechu a zentraedským chodcom a používal cudzie knihomoľské slová ako *impertinentný* alebo *ordinárny*, keď sa rozprával s negrami, ktorí s ťažkosťami zvládli strednú školu. Patril k tým pakám, čo sa večne schovávali v knižnici, zbožňovali Tolkiena a neskôr knihy od Margaret Weisovej a Tracy Hickmanovej (jeho najobľúbenejšia postava bol, ako inak, *Raistlin*) a v priebehu osemdesiatych rokov v nich čoraz väčšmi silnela posadnutosť koncom sveta. (Neexistoval apokalyptický film, kniha ani hra, ktoré nevidel, nečítal alebo nehral – Wyndham a Christopher a Gamma World boli jeho najväčší obľúbenci). Asi tak nejako.

Akúkoľvek iskričku nádeje na mladú lásku zadusila fantastika. Všetci ostatní prežívali hrôzu a radosť z prvých poblúznení, prvých schôdzok, prvých bozkov, zatiaľ čo Oscar sedel v zadnej lavici, skrytý za plentou D&D, a sledoval, ako mu adolescencia preteká pomedzi prsty. Naserie to, keď vás vylúčia z vlastného dospievania, ako keby na Venuši prvý raz vychádzalo slnko a vy ste boli zavretí v šatníku. Aspoň keby, tak ako niektorí mantáci, s ktorými som vyrastal ja, nejavil o ženy záujem, ibaže on bol stále ten istý vášnivý *enamorado*, schopný zaľúbiť sa okamžite a nadosmrti. Tajné lásky mal po celom meste, také tie kučeravé babiská, ktorým by trapko ako on nestál ani za pohľad, ale on o nich nevedel prestať snívať. Túžba milovať – masívna gravitačná sila lásky, strachu, žiadostivosti, vášne a pudu, ktorú upriamil na akékoľvek dievča nachádzajúce sa v jeho okolí bez ohľadu na vzhľad, vek alebo dostupnosť – mu každý jeden deň lámala srdce. No napriek tomu, ako intenzívne toto pnutie prežíval, bol to skôr iba príznak, lebo nijaké dievča nikdy nedalo najavo, že by ho zaregistrovalo. Občas sa otriasli alebo si prekrížili ruky na prsiach, keď prešiel popri nich, ale nič viac. Z lásky k tej alebo tej sa zavše rozplakal. Nariekal v kúpeľni, kde ho nikto nemohol počuť.

Kdekoľvek inde by jeho nulové skóre sotva vzbudilo pozornosť, ale toto bol mladý Dominikánec z dominikánskej rodiny: ten mal mať v nohaviciach zbraň hromadného ničenia, mali naňho sadať ako muchy na kus lajna. Všetci tento jeho nedostatok vnímali, a pretože bol Dominikánec, všetci ho aj komentovali. *Familiare*s mu dávali rady. Títo Rudolfo (iba nedávno a naposledy prepustený z opatery pani spravodlivosti teraz býval u nich na Hlavnej ulici) mu dával školenia najčastejšie. Počuj, *palomo*, normálne tú *muchachu* chmatni a *metéselo*. Už ťa nič nebude trápiť. Začni s nejakou *feou*. *Coje* tú *feu* a *metéselo*. Títo Rudolfo mal štyri deti s tromi ženami, čiže na *metéselo* bol rodinný expert.

Mama mu na to povedala iba jedno. Radšej sa staraj o prospech v škole. A v hlbavejších chvíľach, Buď rád, že si nedopadol ako ja, *hijo*.

Ty si nejako dopadla? čudoval sa títo.

Veď práve, odvetila.

Čo na to jeho kumpáni Al a Miggs? Kámo, si vyžratý jak prasa.

Čo na to abuela Inca? Hijo, si ten najbuenmozo chlap, akého poznám.

Oscarova sestra Lola pristupovala k veci praktickejšie. Keď vyrástla z teľacích rokov – každá mladá Dominikánka si musí nimi prejsť –, zmenila sa na drsnú jerseyckú *latinu*, ktorá behá na dlhé trate, jazdí vo vlastnom aute, má vlastnú šekovú knižku, mužov nazýva prasce a bez štipky *de vergüenza* by vám rovno pred očami zožrala vypasenú mačku. Vo štvrtom ročníku ju napadol jeden postarší známy a celá rodina sa o tom dozvedela (spolu s rodinou aj veľká časť populácie Patersonu, Union City a Teanecku), a tento *uracán* bolesti, hanby a *bochinche* ju vytvaroval do malej kocky žuly. Iba nedávno sa ostrihala nakrátko – matka zase zúrila – a podľa mňa to čiastočne urobila aj preto, lebo v detstve jej nechali narásť vlasy až po zadok, celá rodina za to na ňu bola hrdá, a zrejme tak upútala aj toho násilníka.

Oscar, upozorňovala ho Lola opakovane, ak sa nezmeníš, zomrieš ako panic.

Myslíš si, že to neviem? Ešte päť rokov týmto tempom a pomenujú po mne kostol.

Ostrihaj sa, cvič, daj preč okuliare. A zbav sa tých pornočasopisov. Sú odporné, mama z nich lezie po stene a babu ti zbalit' nepomôžu.

Múdra rada, k srdcu si ju nevzal.